

El cas Zabalza, arxivat

Amb la sentència emesa per l'Audiència Provincial de Sant Sebastià ha quedat arxivat un dels casos més polèmics de la recent democràcia espanyola, el de la mort de Mikel Zabalza, el jove navarrès que fou detingut a la capital donostiarra acusat de col·laborar amb ETA i aparegué divuit dies després, ofegat, al riu Bidasoa.

A. Zugasti (Sant Sebastià)

La sentència de l'Audiència Provincial de Sant Sebastià ratifica l'arxiu de totes les diligències del cas Zabalza, que completen diversos llibres amb documents, proves periclaques i testimonis. Mil cinc-cents fulls i dos anys i mig de diligències judicials no han aclarit els grans dubtes que suscità el tema, malgrat que la sentència final assegure que «la investigació judicial duta a terme revela tanta amplitud i minuciositat que aquesta es troba avui totalment esgotada; no hi ha una impotència investigadora sinó un esgotament de la investigació».

Els advocats de l'acusació, que representaven la família de Mikel Zabalza, l'Associació contra la Tortura, la coalició Herri Batasuna i l'Ajuntament de Sant Sebastià (Zabalza era conductor de la companyia d'autobusos municipals) van fer front comú per demanar la revocació de l'acte d'arxiu dictat el passat mes d'abril pel jutge Jiménez Pericás, i durant la vista foren al·legats sis classes de delictes perquè les diligèn-

cies no foren arxivades: delictes de detenció il·legal, contra la vida, de falsedat de documents, de tortura i tractes degradants, de denegació d'auxili a la justícia i, finalment, d'infidelitat en la custòdia de presos, tots ells rebutjats en la sentència final, que fou firmada pel president de l'Audiència de Sant Sebastià, Joaquín Jiménez García, home destacat pel seu paper actiu en el processament d'alguns guàrdies civils per delictes de tortures.

Mikel Zabalza va desaparèixer el 26 de novembre de 1985 quan es trobava en el túnel d'Endarlaza, terme de Navarra, on havia acudit amb una patrulla de la Guàrdia Civil, segons la versió oficial, per trobar un *zulo*. Segons la mateixa versió, el detingut, que estava emmanillat, donà un colp de peu als testicles del guàrdia que el custodiava i aconseguí escapar per un petit forat que hi havia en el túnel i que comunicava amb el riu Bidasoa. Era de nit i Mikel Zabalza no sabia nedar. Després dels primers interrogants sobre on parava i les tasques posteriors de rescat, el cos de Zabalza el trobaren flotant en les aigües del Bidasoa,

el riu que divideix Navarra i Guipúscoa, sense mostres aparents de maltractament. L'aparició del cos donà pas a tota una sèrie d'especulacions (sobretot pel fet que la Guàrdia Civil d'Intxaurrondo no havia inclòs en el registre la detenció de Mikel Zabalza, i perquè la patrulla que el custodiava en el moment de la desaparició tardà unes dotze hores a comunicar el fet a les instàncies superiors) i a tres autòpsies que coincidiren en les dades més importants; la mort de Mikel Zabalza fou deguda a asfíxia per submersió, en aigües del riu Bidasoa. No obstant això, quedava per saber si l'ofegament era conseqüència dels intents del detingut per escapar o perquè algú li l'havia produït, una qüestió que no ha pogut esbrinar-se, opina l'advocat Inigo Iruín, «perquè és la Guàrdia Civil qui té totes les dades».

L'Audiència Provincial de Sant Sebastià no ha establert l'arxiu definitiu de les diligències per entendre que «si hi haguera en el futur mèrits per a demostrar que els fets anteriors eren constitutius d'infracció penal, s'adoptaria la reobertura de les diligències». No obstant això, segons l'opinió d'Iruín, advocat de la família Zabalza, «aquesta és una possibilitat processal, però sembla difícil que ens trobem amb noves dades, perquè la versió real del que va ocórrer només la té la Guàrdia Civil, i no és fàcil que un membre d'aquest cos pugui fugir de la disciplina que hi domina».

L'última paraula del jutjat de Sant Sebastià era una història ja anunciada, però no dubta ningú que el cas Zabalza ha deixat una empremta a Euskadi. □

el Temps

El setmanari EL TEMPS convoca el III Premi de Periodisme «El Temps», per a articles o reportatges inèdits, de temàtica lliure, incloent-hi la investigació periodística, dotat amb 100.000 pessetes. Aquests articles hauran de constar, si més no, de deu folis, grandària holandès, escrits a màquina i a doble espai; no podran excedir-ne els quinze. Hauran de lliurar-se, abans del 20 de setembre, a la redacció d'EL TEMPS, Avda. del Baró de Càrcer, 40-13a. 46001-València. L'acte de lliurament coincidirà amb el dels Premis Octubre. La composició del jurat serà anunciada oportunament.